

Õiguskantsler

Teie 20.09.2013 nr

Meie 08.10.2013 nr 6-1/131256/1304289

Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta Meremeeste tulu maksustamine

Austatud

Tänan Teid 20.09.2013 pöördumise eest, milles Te tõstasite meremeeste tulu maksustamisega seonduvaid küsimusi. Selgitasite, et Eesti Maksu- ja Tolliamet (MTA) on asunud maksustama Teile Teie Guernsey tööandja poolt makstud töötasu, mille üheks komponendiks on Teie pensionisäästud. Palusite anda hinnang, kas see võib rikkuda Teie põhiõigusi. Leiate, et Eestis ei maksustata tavapäraselt isiku tulu pealt arvestatud sotsiaalmaksu tulumaksuga. Lisaks palusite Te võrrelda Eesti regulatsioone rahvusvahelistes vetes seilavate meremeeste maksustamisel tulumaksuga teiste riikide omadega. Lõpetuseks palusite hinnangut sellele, kas intressi määramine maksukohustuse täitmisega hiline misel on õiguspärane olukorras, kus isik ei saa maksukohustuse tekkimisest teada põhjusel, et ta on tööülesannete täitmise tõttu ajutiselt Eestis ära.

Teatan Teile, et olen Teie avalduse läbi vaadanud. Pean vajalikuks selgitada Teile järgnevat.

Teiste riikide praktika

Osas, milles Teie avaldus puudutab Eesti meremeeste tulu maksustamise praktika võrdlemist teiste riikide omaga, ei ole minul kahjuks pädevust Teie avaldusele vastata. Selles küsimuses palun Teil kaaluda selgitustaotlusega Rahandusministeeriumi poole pöördumist.

Pensionisäästude maksustamine tulumaksuga

Mis puudutab aga Teie küsimust sellest, kas on õiguspärane, et Eestis maksustatakse tulumaksuga kogu Teie töötasu, st muu hulgas ka Teie individuaalsed pensionisäästud, siis selles ei näe ma vastuolu põhiseadusega. Eesti seadusandja on otsustanud, et üldjuhul kuulub kogu Eesti residentide tulu, mida ta realselt kätte saab¹, Eestis² tulumaksuga maksustamisele. Seejuures ei ole oluline, kas ja milleks inimene oma väljateenitud tulu kulutab (kas nt igapäevatoiminguteks või pensionisäästudeks). Sellise otsuse langetamiseks on põhiseaduse järgi seadusandjal lai otsustusõigus, mistõttu õiguslikult ei saa sellise otsuse tegemist seadusandjale ette heita.

---

¹ Sellest on olemas üksikud, seaduses täpselt määratletud erandid – nt koolituskulud ja eluasemelaenu intressid.

² Võimalikud on ka erandid näiteks olukorras, kus Eesti residentide tulu maksustatakse mõnes muus riigis.

Asjaolu, et Eesti sotsiaalmaksuseaduse alusel tööandja poolt inimese eest tasutud sotsiaalmaks ei kuulu maksustamisele tulumaksuga, kuid inimese enda poolt oma töötasu arvelt tehtud pensionisäästus on n-ö tulumaksuga maksustatavad (seda hetkel, mil isik neid säästusid töötasu kujul teenib), ei muuda minu järeldust. Põhjus on selles, et isiku eest makstav sotsiaalmaks ei kuulu isiku tulu koosseisu, isik ei saa seda summat kätte ning tal puudub õigus seda oma äranägemisel kasutada ja käsutada. Samuti ei ole sotsiaalmaksu näol tegemist n-ö edasilükatud tasu saamisega: kui inimene jõuab pensioniikka, siis tema riiklik pension ei võrdu tema tööelu jooksul tema töötasu pealt makstud sotsiaalmaksu summa jagatisega teatud kuude arvuga, vaid pensioniväljamakse summa leitakse teistsuguste reeglite abil. Tõsi, inimese tööelu jooksul tema töötasu pealt arvatud ja tasutud sotsiaalmaksu summa mõjutab teatud määral isikule makstava pensioni suurust, kuid tegemist ei ole siiski isikule tema tööelu jooksul tema eest makstud sotsiaalmaksu tagastamisega.

Kui inimene aga paneb oma töötasust raha pensioniks kõrvale, siis põhineb selline tegevus tema vabal valikul. Miski ei takista inimesel suunamast seda raha teiste kulude katteks. Just selle pärast ei saa see töötasu osa, mida inimene paneb kõrvale pensioniks, olla vaadeldav muudmoodi, kui tavapäraselt maksustatav tulu. Mina ei näe, et selline lahendus oleks põhiseadusvastane või rikuks Teie õigusi.

Intress maksukohustuse õigeaegse mittetäitmise eest

Ka selles, et MTA arvutab intressi maksukohustuse täitmisega viivitatud päevade eest alates päevast, mis järgneb maksukohustuse tekkimise päevale, ei näe ma õiguslikku probleemi. Kohustus maksta intressi tekib vahetult seaduse alusel, s.o MTA ei pea igat inimest teavitama sellest, et kui ta maksu õigeaegselt ära ei maksa, siis võib alata intressiarvestus – intressi arvutamine algab automaatselt, kui saab selgeks, et inimene ei ole maksukohustust korrektselt täitnud. Sellise automaatse intressiarvestuse regulatsiooni eesmärgiks on nii riigi varaliste huvide kaitsmine kui ka maksumaksja suunamine rahaliste kohustuste õigeaegsele täitmisele riigi ees.³

Asjaolu, et intress koguneb ajal, mil inimene ei tea, et ta on jätnud täitmata oma maksukohustuse ja et on alanud intressiarvestus, ei tee intressi kogunemist õigus- või põhiseadusvastaseks. Inimese maksukohustus tekib seaduse alusel ning seaduse mittetundmine või selle osas eksimine ei võta inimeselt maksukohustust ära. Selline regulatsioon on vajalik, et tagada kõikide inimeste ühetaoline maksustamine – et kellelgi ei oleks võimalik vabaneda maksukohustusest oma teadmatusel viidates. See õõnestaks maksusüsteemi tervikuna.

Eestis toimub peaaegu kõikide maksude esialgne määramine maksudeklaratsiooni esitamisega. See tähendab, et üldjuhul peab maksumaksja arvutama ise oma maksukohustuse suuruse ja tasuma maksu ning maksuhaldur üldjuhul mingit kinnitust ega haldusakti ei anna. Alles täiendava kontrolli tulemusena võidakse välja anda maksuotsus, kui deklaratsiooni andmed osutuvad ebaõigeks ja maksumaksja ise deklaratsiooni ei paranda. Füüsilise isiku tulumaksu puhul on olukord mõneti teine. Tulumaksukohustuse summa osas koostab MTA enne maksu tasumise tähtpäeva inimese esitatud deklaratsiooni alusel maksuteate, kuid ka sel juhul ei pruugi maksumaksja olla lõplik, sest ka maksuteadet saab vajadusel hiljem muuta.⁴

Üldjuhul annab maksukorralduse seadus MTA-le kolm aastat selleks, et kontrollida maksumaksja deklareeritud andmete ning nende alusel määratud maksukohustuse summa õigsust (maksukorralduse seaduse § 98 lg 1 esimene lause). See tähendab, et kolme aasta jooksul pärast deklaratsiooni esitamist võib MTA alustada deklaratsioonis esitatud andmete kontrolli ning maksukohustuse summa võib

³ Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 05.11.2002 otsus asjas nr 3-4-1-8-02, p 11.

⁴ L. Lehis. Kommentaarid maksukorralduse seaduse juurde. Eesti maksuseaduste kommentaarid 2013. Tartu, 2013. Lk 58.

muutuda. Sellest tulenevate ebameeldivate üllatuste vastu võib ennast kahjuks kaitsta üksnes tuludeklaratsiooni korrektse täitmise teel.

Saan Teie avaldusest aru, et Teie olete küll pöördunud MTA poole palvega aidata Teid täita Teie tuludeklaratsioonid, et kõik oleks õige ja vastaks seaduse nõuetele. Kahjuks ei ole aga see säästnud Teid hilisemast ebameeldivast maksukohustuse suurenemisest. Leian, et olukord, kus MTA teenistujad annavad inimesele, kes küsib neilt tuludeklaratsiooni täitmisel abi ja nõu, mittetäielikku või valet informatsiooni, on sügavalt taunitav. MTA peab olema hoolas oma kohustuste, sh üldise selgitamis- ja teavitamiskohustuse täitmisel. Muu hulgas tähendab see, et kui inimene pöördub MTA poole küsimusega, kuidas ta peab oma tulusid deklareerima ja kas tal tuleb tulumaksu maksta, peab MTA igakülgsest uurima inimese olukorda ja sel puhul rakenduvaid õigusnorme ning põhjalikult kaaluma maksumaksjale antavat teavet. MTA peab arvestama, et maksumaksja reguleerib oma käitumist vastavalt maksuhaldurilt kui maksuküsimustes kõige autoriteetsemalt asutuselt saadud juhistele.

Samas tuleb ka maksumaksjal olla tähelepanelik MTA antavate käitumisjuhiste osas ning arvestada, et seaduse rakendamise kohta selgituste andmine maksumaksjale ei ole MTA jaoks juriidiliselt siduv haldusakti andmise menetlus. See tähendab, et väljaspool maksumenetlust nt maksukohustuslase selgitustaotluse või teenindusbüroos esitatud abipalve alusel MTA antud selgitused ei pruugi võtta arvesse kõiki asja lõplikuks otsustamiseks vajalikke asjaolusid. Maksumaksjal tuleb kahjuks leppida olukorraga, et kui maksuhaldur ka annab oma teabes väärinfot või muudab varem antud tõlgendust, siis see asjaolu ei vabasta isikut maksukohustusest, sest, nagu ülalpool juba märkisin, tekib maksukohustus siiski vahetult seaduse alusel ja MTA teabeakt ei saa seadust muuta.⁵

Kui maksumaksja soovib saavutada täielikku kindlust maksuhalduri selgituste tema olukorrale rakendatavuse osas, on tal võimalik taotleda MTA-lt enne maksustamise osas ebakindlust tekitavate toimingute sooritamist nn siduva eelotsust. Siduva eelotsuse taotlemist ja väljastamist reguleerivad maksukorralduse seaduse § 91¹ jj, lisaks saab siduva eelotsuse kohta teavet ka MTA veebilehelt <http://www.emta.ee/index.php?id=22575>. Kahjuks tuleb siduva eelotsuse taotlemiseks tasuda ka tähelepanuväärne riigilõiv, kuid teatud olukorras võib vajadus tulevikus tehtavate tehingute maksustamise osas suurema kindluse saavutamise järgi seda ühekordset kulu õigustada.

Selle selgitusega lõpetan ma Teie avalduse menetlemise. Tänan Teid veel kord pöördumise eest ning vabandan, et ma ei saa Teid aidata.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Hent Kalmo
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Olga Lavrova, 693 8410,
Olga.Lavrova@oiguskantsler.ee

---

⁵ Lehis, L. Maksuõigus. Tallinn, 2012. Lk 71.